

Congres Risico Platform Overheden

De kracht van hoe het wél kan; hoe
innovatie en gedrag(sverandering)
ons verder helpen

donderdag 9 oktober | Eenhoorn Amersfoort

Nederland 2040

Congres Risico Platform Overheden
Karin Austmann – 9 oktober 2025

Nederland 2040 is een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

Waar kunnen we het over hebben?

1. 'Nederland 2040: een Toekomstbeeld'
 - Waarom: aanleiding, proces en urgentie
 - Inhoud van het boek
2. Totstandkoming van een toekomstbeeld
 - Hoe kan je met het toekomstbeeld aan de slag?

Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

Aanleiding (1/2)

+

+

2040

NL

Aanleiding (2/2)

In politiek Den Haag ontbreekt het verbindende verhaal

Janka Stoker, Harry Garretsen

Opinie • 6 nov 00:30

.dt

Nederland heeft een hoopvol toekomstverhaal nodig dat ons verbindt

Dolf van den Brink

Heineken-bestuursvoorzitter Dolf van den Brink roept politiek en bedrijfsleven op de handen ineen te slaan om iets te doen aan de polarisering in de maatschappij. Voor bedrijven is een rol weggelegd als 'verbinders en oplossingsmachine', zo stelde Van den Brink dinsdagavond in een rede bij de uitreiking van de FD Henri Sijthoff Prijs. Dit is de volledige tekst.

+

Verenigingsstrategie VNG 2030

Stap naar voren

VNG

**Verenigingsstrategie:
Stap naar voren**

2040

NL

Wat hebben we gedaan?

Start: 2022

Publicatie: mei 2025

Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

1. "Nederland 2040: een toekomstbeeld

Nu: impact maken

Resolutie "VNG-inzet richting TK-verkiezingen - Onze inwoners verdienen beter!"

Toelichting

Aanleiding: val kabinet Schoof en inzet VNG

Op 3 juni jl. is het kabinet Schoof gevallen. Sindsdien dreigt stilstand voor Nederland, terwijl onze inwoners en ondernemers behoefte hebben aan duidelijkheid en voortgang op urgente maatschappelijke opgaven. Er is behoefte aan langjarig, navolgbaar en effectief beleid. Daarom moeten we als VNG zo snel mogelijk onze prioriteiten stellen en samen met brede maatschappelijke allianties komende periode concrete voorstellen doen.

Doel resolutie: inzet voor Tweede Kamerverkiezingen en kabinetsformatie

Met de resolutie die voorligt vragen wij u om onze inzet voor de komende Tweede Kamerverkiezingen en de daaropvolgende formatie vast te stellen. Geheel in lijn met de Verenigingsstrategie 2030 nemen we als gemeenten onze verantwoordelijkheid en zetten we een stap naar voren. We bouwen voort op eerdere resoluties met onze inzet voor de vorige verkiezingen en formatie en nemen de actuele stand van de Voorjaarsnota daarin mee. Ook pleiten we bewust voor een blik verder dan de komende zittingsperiode. We laten ons daarbij onder andere inspireren door het Toekomstbeeld Nederland 2040 en het rapport van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050.

Met uw instemming werken we de komende maanden aan voorstellen en doorbraken voor een aantal grote maatschappelijke opgaven. We doen dit samen met onze medeoverheden en maatschappelijke partners voor breed draaqlak en werkbare oplossingen.

Inzet richting nieuwe kabinet:

... met maatschappelijke organisaties

... met politieke partijen

Resolutie "VNG-inzet richting TK-verkiezingen"

entenfabriek

Doelen voor het vervolg:

Samen met partners:

- Langetermijndenken stimuleren;
- Gezamenlijk keuzes maken;
- Noodzakelijke transitie aanjagen;
- Een nieuw politiek midden voeden en inspireren;
- Toekomstbeeld uitwerken en actualiseren

Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

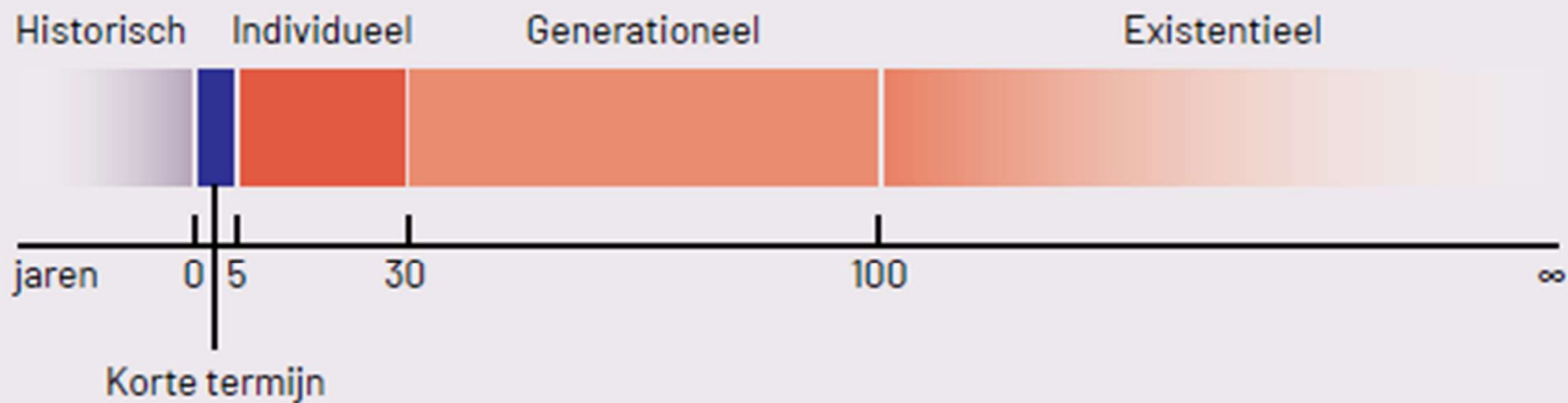
Leeswijzer: Het Toekomstbeeld

- “Backcasting”: Het Toekomstbeeld vertelt de gewenste situatie vanuit 2040
- Bedoeld als uitdaging om over lange termijn na te denken om Nederland in beweging te krijgen
- Uitgangspunten: een realistisch, hoopvol en samenhangend verhaal

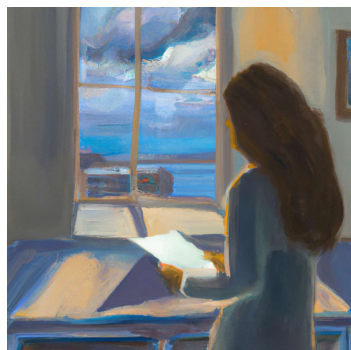
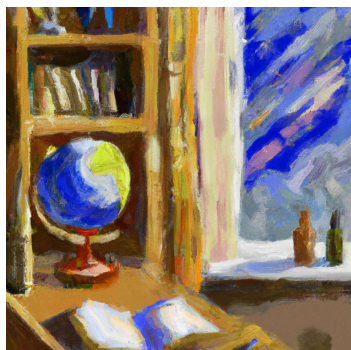
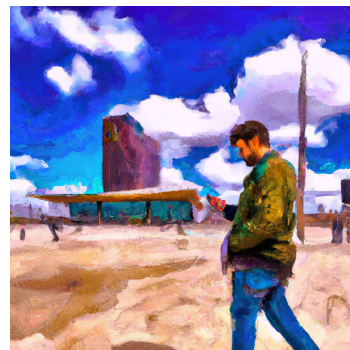
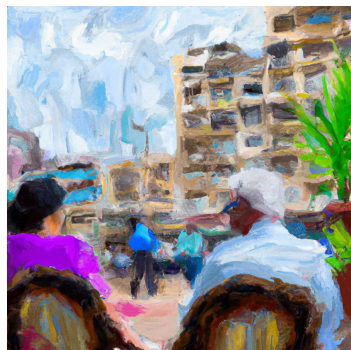
Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

Waarom 2040?

Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

Prognose en urgenties: waarom?

- 1- Geopolitiek en Europa
- 2- Bevolkingsgroei en vergrijzing
- 3- Digitale revoluties en AI
- 4- Klimaat en natuur
- 5- Sociale versplintering en onvrede
- 6- Politieke onmacht en overheidsfalen
- 7- De urgentie van de lange termijn

2040

NL

Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

Vijf fundamentele schaarstes:

- Menskracht (arbeid)
- Ruimte
- Geld
- Grondstoffen (w.o. water)
- Energie

*"Het was zonneklaar
dat we als
samenleving keuzes
ta maken hadden (...)
we wisten dat ze pijn
zouden doen."
p. 163*

Vraag

Bespreek onderling:

- Welke urgenties zijn de belangrijkste ontwikkelingen?
- Waarin verschilt jouw gemeente van het toekomstbeeld? En welke andere accenten wil je leggen?

Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

Inhoud: waartoe?

Een krachtiger Nederland

“Krachtiger betekent dat Nederland er nu sterker voor staat dan in de jaren twintig. Het gaat ons economisch goed. We zijn productief en goed voorbereid op tegenslag.”

Een menselijker Nederland

“Nederland heeft welzijn, onderlinge betrokkenheid en gelijkwaardigheid de afgelopen jaren hoog op de agenda gezet. En dat is te merken: Nederland is menselijker geworden.”

Een groener Nederland

“Nederland is niet alleen krachtiger en productiever, het is ook stiller, schoner, mooier en groener.”

2. Totstandkoming van een toekomstbeeld

Totstandkoming van een toekomstbeeld

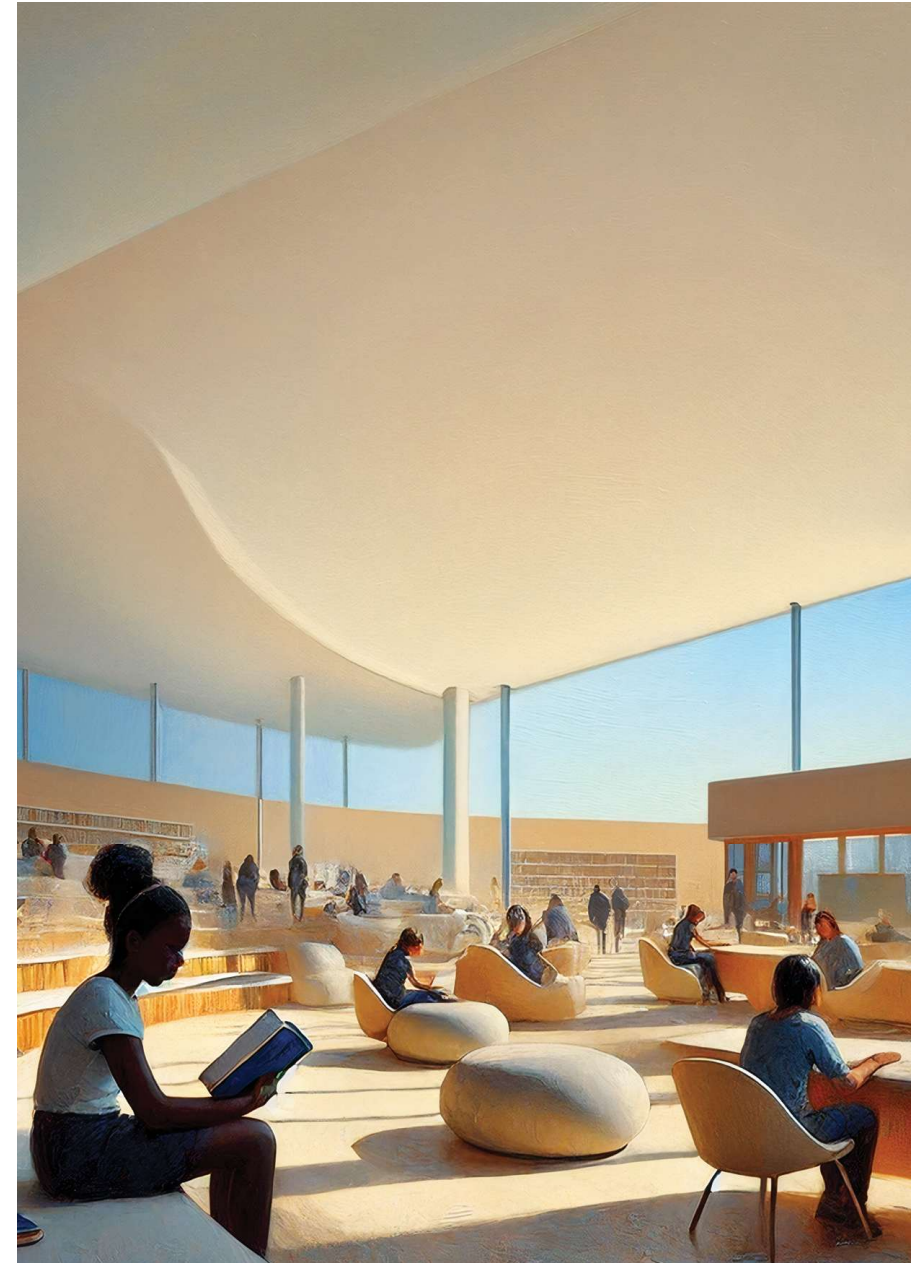
1. Literatuurstudie: benut andere toekomstbeelden
2. Veranderstrategie: hoe leid je transitie in goede banen?
3. Participatie: maak je eigen toekomstbeeld

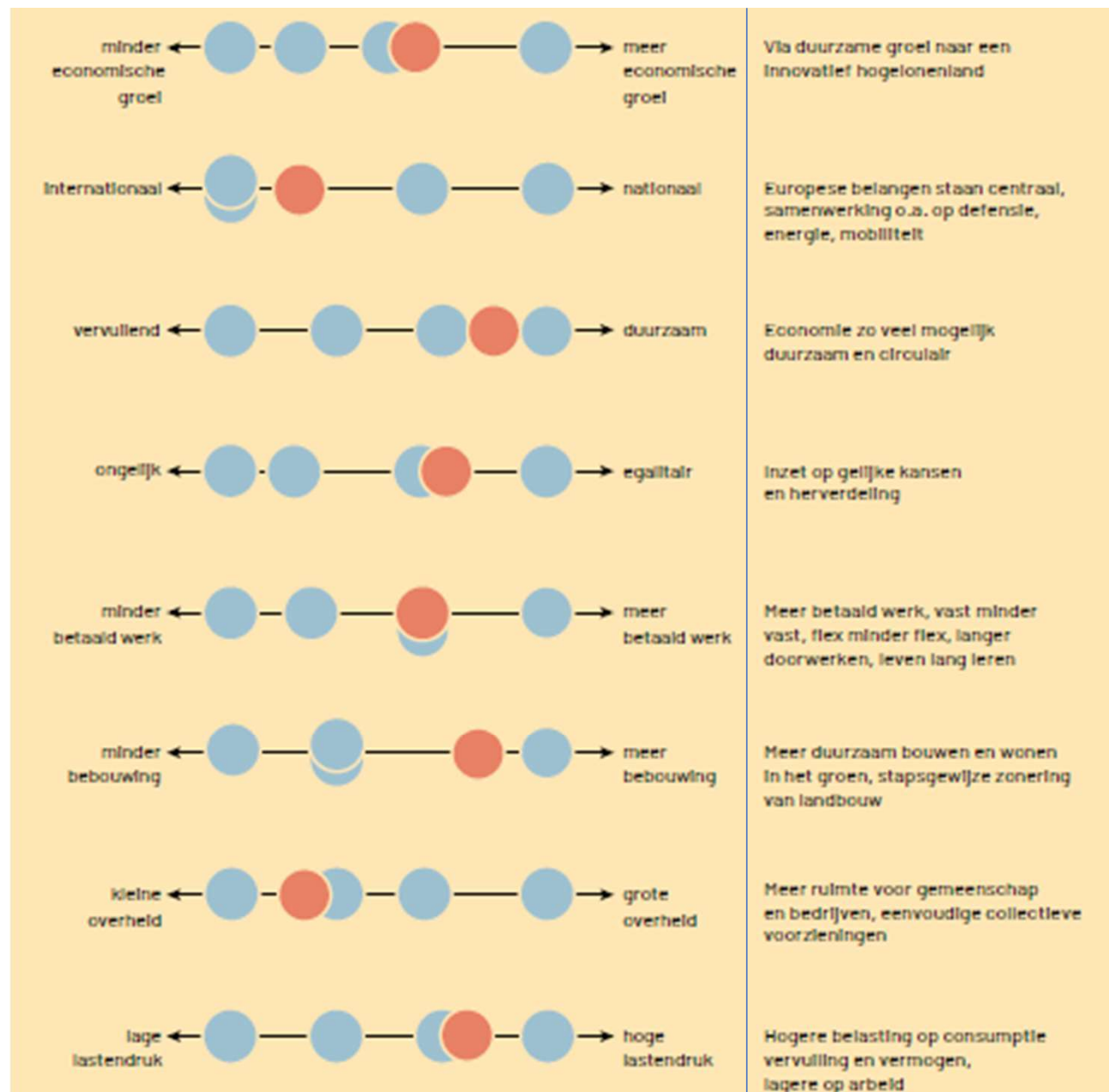

Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

Toekomstbeelden die hebben bijgedragen

- Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050
- PBL: 'Ruimtelijke verkenningen'
- SCP: 'Meedoen in 2050'
- Centraal Planbureau: 'Kiezen voor later'

Voorbeeld: Centraal Planbureau (2024)

2040

NL

Vraag

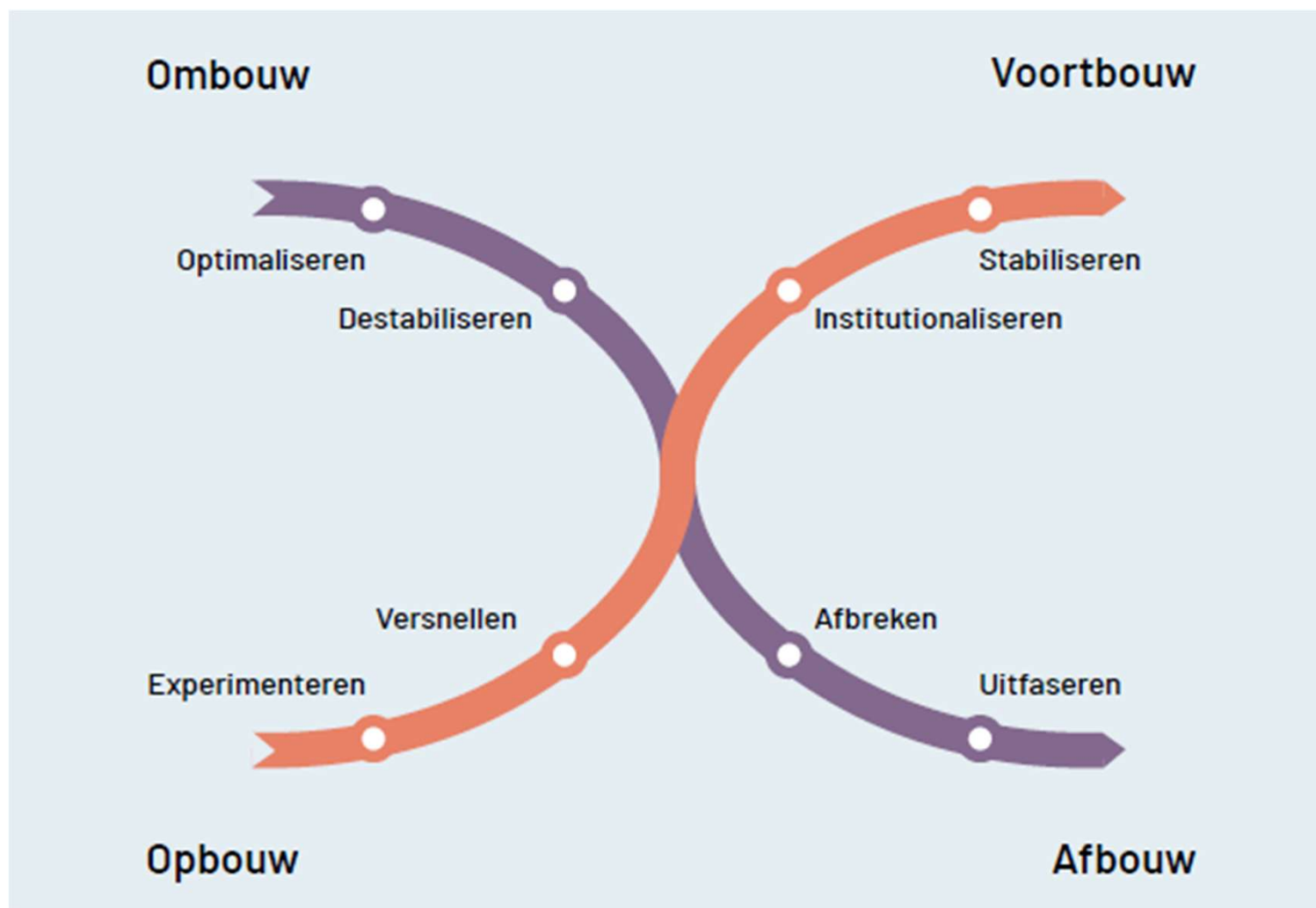
Bespreek onderling:

- Welke 'schuifjes' zou je willen verzetten ?
- En op welke 'schuifjes' werkt dat in?

Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

Vier fasen van het DRIFT-model

Bron: Dutch Research
Institute for Transitions
(2022)

De veranderstrategie van Nederland 2040

Zes noodzakelijke
randvoorwaarden

1. Kundige mensen
2. Grondig Draagvlak
3. Ruimte voor initiatief
4. Voldoende geld
5. Brede bestaanszekerheid
6. Milde matigheid

Vijf veranderlessen

1. Urgentie: blijf wakker
2. Ambitie: toon leiderschap
3. Visie: stel langetermijndoelen
4. Coalitie: maak heldere afspraken
5. Adaptatie: blijf leren en innoveren

2040

NL

Praktijkvoorbeeld: gemeente Zundert

Digitale vragenlijsten

Meer dan
1000
Reacties!

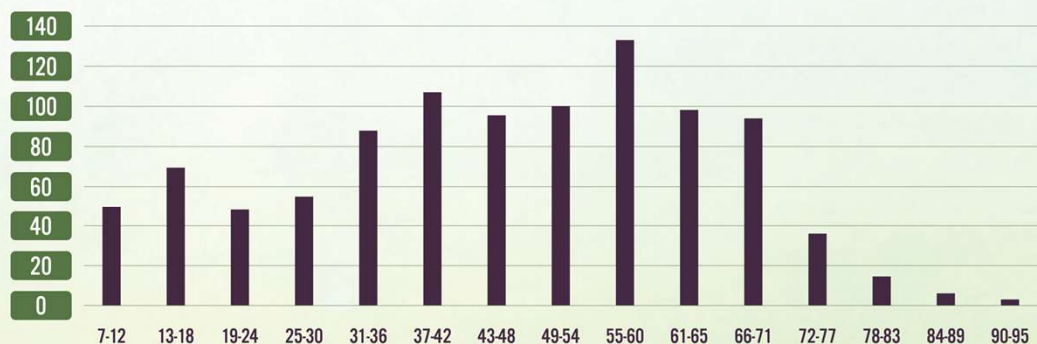

Aantal reacties per kern

* Inclusief 125 ingevulde vragenlijsten 'Gebiedsvisie Wernhout 2040'

Aantal reacties per leeftijdscategorie

Pizzaparty

Mecia Sandrode

30 Jongeren

Kleurplatenactie

Basisscholen

200 Inzendingen

Bijeenkomsten

Met alle doelgroepen

- Inwoners / jongeren
- Verenigingen / stichtingen
- Ondernemers / Dorpsraden

Zundert 2040 kamer

Raadhuis

Vrije inloop voor alle inwoners
Bezoeken aan de Willaert, het Rijserf en de weekmarkten

Ingezette PR middelen

600 Posters & flyers

12 Doorkijkborden

40 Social-media berichten,
nieuwsbrieven en advertenties

2040

NL

Een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en De Argumentenfabriek

Meer weten over Nederland 2040?

- Kijk op www.toekomstnederland2040.nl
- Bestel het boek via de QR-code
- Of volg Nederland 2040 via:
linkedin.com/company/nederland2040

